

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата філологічних наук

ПІЛЬГУЙ Наталії Миколаївни

на дисертацію **ЧЕРНИК** Марини Володимирівни

«Номінативно-стилістичні та комунікативно-дискурсивні параметри актуалізації феномену мистецтва (на матеріалі англомовних художніх текстів)», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови

Дисертація Черник Марини Володимирівни присвячена комплексному аналізу номінативно-стилістичних та комунікативно-дискурсивних параметрів актуалізації феномену мистецтва в англомовних художніх текстах.

Дисертаційне дослідження Черник М. В. представляє приклад творчого, самостійного аналізу, про що свідчить її комплексний підхід до вивчення актуалізації феномену мистецтва у мові. Авторка залучає широкий спектр загальнонаукових і лінгвістичних методів дослідження та фокусує увагу на комунікативно-прагматичній та когнітивно-дискурсивній парадигмах із залученням знань та досвіду порівняльно-історичної та системно-структурної парадигм. У дослідженні також застосовуються міждисциплінарні методи лінгвокультурології, психолінгвістики, соціолінгвістики та паралінгвістики, що свідчить про багатогранність і вичерпну глибину дослідження.

Обґрунтування теми дослідження проводиться з урахуванням наукових праць провідних лінгвістів України та зарубіжжя. Слід окремо відзначити, що авторка досить сумлінно опрацювала теоретичний матеріал, пов'язаний з темою дослідження. Достовірність наукових положень і висновків підтверджується вихідними теоретико-методологічними позиціями, опорою на фундаментальні й сучасні наукові дослідження, використанням комплексу теоретичних та емпіричних методів. Авторка успішно вирішує завдання в

тісному зв'язку з поставленою метою, забезпечуючи, таким чином, новизну дисертаційного дослідження.

Новизна наукової розвідки Черник М. В. не викликає жодних сумнівів, оскільки рецензоване дослідження вперше розкриває роль феномену мистецтва в міжособистісному та міжкультурному спілкуванні; аналізує засоби номінації мистецьких реалій в англійській мові; ідентифікує універсальні критерії актуалізації опису слухових і візуальних видів мистецтва; характеризує типи комунікантів та етапи інтродукції творів мистецтва в мистецькій комунікативній ситуації. Отже, дисертація Черник М. В. може бути кваліфікована як актуальна праця.

Всебічний огляд підходів до проблем, висвітлених у дисертації, дає змогу стверджувати, що наукове дослідження робить значний **теоретичний внесок** до багатьох напрямів мовознавства, серед них комунікативна й дискурсивна лінгвістика, лінгвокультурологія, лексикологія, стилістика.

Здобутки Черник М. В. мають і безсумнівну цінність у прикладному аспекті, оскільки існують досить широкі можливості їх **практичного застосування**: в навчальній роботі (у процесі викладання нормативних курсів із загального мовознавства, лексикології й стилістики англійської мови; для розроблення та впровадження спецкурсів із дискурсології, комунікативної лінгвістики й лінгвокультурології), у навчально-методичній роботі (для укладання навчальних і навчально-методичних посібників із зазначених дисциплін). Практичні здобутки дослідження можуть мати також прикладне значення в культурології та мистецтвознавстві.

Дисертація добре структурована, що визначено завданнями й методикою дослідження та повністю відповідає вимогам до наукових праць цього рівня. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до них, загальних висновків і списку використаних джерел (287 позицій). Слід зазначити, що бібліографічний апарат вміщує актуальні й теоретично важливі праці. Загальний обсяг роботи становить 264 сторінки, обсяг основного тексту – 236 сторінок.

Апробація результатів дослідження на наукових та науково-практичних конференціях різних рівнів та їхня публікація у 6 фахових виданнях в Україні та у 3 закордонних виданнях переконливо свідчать про актуальність проведеної роботи. Вони пропорційно та повністю висвітлюють зміст усіх трьох розділів наукової розвідки. Зміст дисертації адекватно й об'єктивно висвітлено в авторефераті, представленому на розгляд опонента.

Висновки за розділами й загальні висновки дослідження є інформативними, чіткими й логічно продовжують склад основного змісту дисертаційної роботи.

Далі хотілося б проаналізувати й інші позитивні якості роботи.

Авторка досить ґрунтовно й переконливо подає аналіз структури лексико-семантичного поля мистецтва (с. 82-104). Позитивним є той факт, що для одержання достовірної інформації були проаналізовані номінації мистецьких реалій у лексикографічних джерелах (с. 82-89) і художніх творах (с. 89-104). Влучно і доречно проілюстровані стилістично марковані номінації, які реалізуються за рахунок вживання стилістичних засобів і забезпечують вербалізацію творів мистецтва в англomовних художніх текстах (с.124-130).

Вважаємо, особливо значущим і глибоким за змістом є 3 розділ, де представлено аналіз твору мистецтва як повідомлення в процесі спілкування, зокрема форми та етапи інтродукції творів мистецтва; розглянуто статусно-рольові та часопросторові параметри мистецького дискурсу; канали передавання повідомлення залежно від виду мистецтва та особливості реалізації фонових знань у процесі декодування творів мистецтва в англomовних художніх текстах. Авторка подає власні вдалі й науково виважені спостереження, пояснення, міркування, підкріплюючи їх не тільки цікавими й доречними прикладами, а й унаочнює додатковими ілюстраціями, зокрема картинами, які описуються у прикладах (с. 211-220, 223-224).

Слід зазначити, що за допомогою такого унаочнення й ілюстрування прикладів дисертантка ґрунтовно й оригінально досліджує реалізацію

фонових знань (с. 210-226) у процесі декодування творів мистецтва, яка відбувається за конкретним твором мистецтва, загальною стилістикою творчості митця та характеристикою митця (зовнішність, біографічні дані). :

На нашу думку, вагомим здобутком Черник М.В. є відтворення статусно-рольових характеристик учасників спілкування (с. 165-187), де подається аналіз кількісних і якісних параметрів актуалізації адресанта та адресата в мистецькій комунікативній ситуації. Інформативно вагомим є дослідження типології комунікантів, яка детермінується умовами спілкування, що визначаються часопросторовими характеристиками мистецької комунікативної ситуації та каналами передавання повідомлення.

Усі зазначені моменти дозволяють кваліфікувати наукову працю М.В. Черник як самостійне комплексне дослідження, яке відповідає сучасному рівню наукових лінгвістичних знань. Проте це не позбавляє рецензовану працю певної дискусійності, у зв'язку з чим висловимо ряд міркувань і зауважень:

1. Під час дослідження дисертантка оперує поняттям «мистецький дискурс», яке зазначено у ключових словах (с. 5) і в одному із завдань (с. 15). Авторка дисертації зазначає, що дискурс мистецтва в системі художнього дискурсу є формою об'єктивації змісту свідомості, що реалізується за допомогою художніх засобів, тобто мовою мистецтва (с. 57, 80). Недостатньо зрозумілим залишається місце мистецького дискурсу в системі дискурсів. Чи відносите Ви його до окремого типу дискурсу?

2. Підрозділ 1.1.2 присвячено аналізу та ідентифікації функцій мови та мистецтва, де зазначається про шкалу домінантності функцій (с.30). Проте у подальшому розгортанні наукового дослідження, зокрема у підрозділі 3.1.1, який присвячено функціям саме творів мистецтва, домінантних функцій не визначено. Звідси виникає питання: чи усі функції однаково актуалізуються у різних творах мистецтва? Чи, можливо, є домінуючі функції?

3. У підрозділі 1.2.2, (с. 56) зазначається, що мовна й мистецька семіотичні системи мають низку гомогенних модусів, які роблять їх

взаємозв'язаними й адгерентними. Чи не могли б Ви уточнити про які саме гомогенні модули йдеться? Як Ви розумієте поняття «модус» у лінгвістиці?

4. У підрозділі 3.1.2 авторка дисертації досить детально і вдало розглядає форми актуалізації творів мистецтва в комунікативній ситуації, які об'єктивуються за різними параметрами. На наш погляд, було б доречно доповнити результати дослідження підсумковим зображенням/схемою відповідної типології за параметрами. Це надало б можливість унаочнити і схематизувати твори мистецтва за виокремленими факторами та параметрами.

5. Хоча робота написана досить грамотною науковою мовою, у рецензованій праці подекуди трапляються окремі орфографічні (с. 56, 189) та пунктуаційні помилки (с. 34, 42, 103, 137), друкарські огріхи та вади оформлення (с. 24, 31, 53, 239, 263), російські кальки (с. 26, 40, 48, 51, 60).

Отже, наукова робота відкриває перспективи подальшого дослідження в області запропонованої проблематики творів мистецтва. Масштабність поставлених у ній задач дозволить майбутнім ученим знайти нові ракурси для подальших дисертаційних досліджень.

Попри зауваження, дисертаційна робота Черник М. В. відзначається цілісністю і гармонійністю, оригінальністю і завершеністю, глибоким та аргументованим аналізом. Рецензована праця має нові обґрунтовані наукові результати, які в сукупності вирішують поставлені завдання, а також сприяють нашому усвідомленню конкретних проблем германського мовознавства в контексті комунікативної лінгвістики.

На підставі детального знайомства з дисертацією, авторефератом та основними публікаціями вважаємо, що дисертаційне дослідження *«Номінативно-стилістичні та комунікативно-дискурсивні параметри актуалізації феномену мистецтва (на матеріалі англomовних художніх текстів)»* **відповідає** вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013

№ 567, які висуваються до кандидатських дисертацій філологічного профілю, а його авторка *Черник Марина Володимирівна* безперечно **заслужує** на присудження їй наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

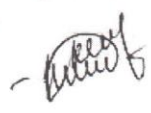
Офіційний опонент,

кандидат філологічних наук

доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу

Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

Н.М. Пільгуй

Підпис Пільгуй Н. М. засвідчую:

Учений секретар

Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

О.Ю. Заковоротний